

Jak zpívat píseň Hospodinovu v cizí zemi?

Texty na tento týden

Ž 79,5–13; Ž 88,4–13; Ž 69,2–4; Ž 22,2; Ž 77; Ž 73,1–20; 1Pt 1,17

Základní verš

„*Jak bychom však mohli zpívat píseň Hospodinovu v té cizí zemi?*“ (Ž 137,4)

Nepotřebujeme studovat Knihu žalmů detailně, abychom zjistili, že žalmy zaznívají v nedokonalém světě, ve světě hříchu, zla, utrpení a smrti. Stvoření, kterému vládne svrchovaný Hospodin a platí v něm jeho spravedlivé zákony, je neustále ohrožováno zlem. Tím, že svět je kvůli následkům hříchu stále zkaženější, stává se země pro Boží lid stále více „cizí zemí“. Tato realita vytváří pro žalmisty problém: Jak žít život víry v cizí, nepřátelské zemi?

Jak jsme již viděli, žalmisté chválí a respektují svrchovanou Boží vládu a moc, jakož i jeho spravedlivé soudy. Vědí, že Bůh je věčným a nikdy neselhávajícím útočištěm a pomocí v dobách problémů. Z tohoto důvodu jsou žalmisté občas zmateni (a kdo ne?) zdánlivou nepřítomností Boha. Vždyť jak si vysvětlit obrovský rozmach zla, a současně věřit v Hospodina, který je svrchovaným Vládcem? Tato téměř až nelogičnost se v žalmech projevuje v odpovědích žalmistů na Boží zdánlivé mlčení. Žalmisté ve svých textech reagují nejen na Boží přítomnost, ale také na pocítovanou Boží nepřítomnost.

Osnova lekce

Žalmy, nad nimiž budeme přemýšlet v páté lekci, mají svůj původ v obtížných životních situacích, v nichž ani hluboce věřící člověk nechápe, proč je Bůh dopustil, a klade mu těžké a „odvážné“ otázky, které jej trápí.

- Ž 74,18–22; 79,5–13: Jaký je Bůh, který mnohdy nezabrání zlu? (neděle)
- Ž 41,2–5; 88: Proč Bůh dovolí příchod nemoci či smrti? (pondělí)
- Ž 42,2–4: Kde je Bůh, když to bolí? (úterý)
- Ž 77: Zapomněl snad Bůh na ty, kteří mu věří? (středa)
- Ž 37,1.8; 49,6–8: Proč se často bezbožným daří, zatímco věrní trpí? (čtvrtek)

ZLÉ DNY

¹⁸Hospodine, rozpomeň se na rouhání nepřítelů, na zbloudilý lid, jenž znevážil tvé jméno.

¹⁹Nevydávej život své hrdličky dravci, na život svých ponížených nikdy nezapomeň, ²⁰přihlédni ke smlouvě! Plno doupat násilí je v temných koutech země. ²¹Kéž zdeptaný není znovu tupen, ponížený ubožák ať chválí tvoje jméno! ²²Povstaň, Bože, a své pře se ujmi, rozpomeň se, že ti bloud utrhá denně. (Ž 74,18–22)

⁵Dlouho ještě, Hospodine? Chceš se pořád hněvat? Bude tvoje rozhorlení planout jako oheň?

⁶Vylej svoje rozhořčení na pronárody, jež neznají se k tobě, na království, která nevývají tvoje jméno...

⁹Bože, naše spásu, pomoz nám pro slávu svého jména, vysvobod' nás, zprošť nás hříchů pro své jméno! (Ž 79,5.6.9)

Osobní studium

Co je hlavní myšlenkou těchto textů?

Ž 74,18–22

Ž 79,5–13

Žalmista se snaží pochopit velký spor mezi Bohem a mocnostmi zla. Poukazuje přitom na nevyzpytatelnou Boží shovívavost a na jeho nekonečnou moudrost a moc.

Problém zla v biblických žalmech je především teologický, jde totiž o otázky týkající se toho, jaký je Bůh. Zničení Jeruzaléma a chrámu se v zásadě považuje za potupení Boha. Otevřelo totiž prostor, aby se pohané mohli rouhat Bohu. Bůh si vyvolil Izrael (dědictví) za svůj lid a toto vyvolení zpečetil smlouvou (Dt 4,32–38, Dt 32,8.9), která měla platit navěky. Koncept Božího dědictví obsahuje také rozměr konce času, protože jednoho dne se všechny národy stanou Božím dědictvím a budou mu sloužit. Představa, že by národy zaútočily na Boží dědictví (Izrael) a uškodily mu, ohrozila či dokonce zpochybnila důvěryhodnost Božích zaslíbení.

Žalmista nepochybně uznává, že hřichy lidu narušily smluvní vztah s Bohem a jsou příčinou všeho, co přišlo jako následek neposlušnosti (Ž 79,8.9). Přežití lidu závisí výlučně na Božím milostivém zásahu a obnovení smluvního svazku prostřednictvím pokání a usmíření. Hospodin je „naše spása“. Toto vyznání vyjadřuje důvěru v Boží věrnost zaslíbením smlouvy (Ž 79,9).

Je však třeba si uvědomit, že ještě důležitější než obnova prosperity Izraele je obhajoba či obrana Božího charakteru ve světě (Ž 79,9). Jestliže zlé činy národů zůstanou nepotrestány, bude se zdát, že Bůh ztratil svou moc (Ž 74,18–23; Ž 83,17–19; Ž 106,47). Jen když Bůh zachrání svůj lid, bude jeho jméno ospravedlněno a vyvýšeno.

Dnes platí stejný princip jako v minulosti. Náš hřích a úpadek mohou způsobit nejen naše zahanbení, ale co je horší, do špatného světla postaví hlavně Boha, jehož jméno vyznáváme. Naše nesprávné činy mohou mít škodlivé duchovní účinky i na naše svědectví a naše poslání. Příliš mnoho lidí se odvrátilo od víry kvůli hříšným skutkům těch, kdo vyznávají Kristovo jméno!

Aplikace

„Při zdokonalování lidské povahy jde o Boží čest i o čest Kristovu.“ (DA 671; TV 430) Jak rozumíš této důležité pravdě? Co by tato myšlenka měla znamenat ve tvém křesťanském životě?

V BRÁNĚ SMRTI

²Blaze tomu, kdo má pochopení pro nuzného, Hospodin ho ve zlý den zachrání. ³Hospodin ho bude ochraňovat, zachová mu život, bude mu na zemi blaze. Zvůli nepřátel ho nevydávej! ⁴Hospodin ho podepře na loži v jeho mdlobách. V nemoci mu změniš celé lůžko! ⁵Pravím: Hospodine, smiluj se nade mnou, uzdrav mě, neboť jsem proti tobě zhřešil. (Ž 41,2–5)

Osobní studium

Jaké zkušenosti popisují uvedené texty?
Jak s tím souvisí tvoje osobní zkušenost?
Ž 41,2–5

Ž 88,4–13

Ž 102,4–6.12.24.25

Tyto modlitby za záchranu před nemocí a smrtí ukazují, že utrpení tohoto světa se velmi bolestně dotýká i Božích dětí. Žalmy odhalují, že i jejich autor může prožívat velké utrpení. Nemá sílu, chřadne jako tráva, nemůže jíst, má místo u mrtvých, leží jako zabítý v hrobě, vypadá jako kostra pokrytá kůží, vzbuzuje odpor u svých přátel, trpí a je zoufalý.

Mnohé žalmy naznačují, že Hospodin dopustil, aby na Izrael přišly potíže pro jejich neposlušnost. Žalmista chápe, že příčinou nemoci může být hřích, proto se odvolává na odpuštění, které přichází před uzdravením (Ž 41,4.5). Některé žalmy (např. Ž 88 a Ž 102) však ukazují, že i nezaviněné utrpe-

ní Božího lidu je realitou života, byť často zcela nepochopitelnou.

V Žalmu 88 je Bůh obviněn z toho, že žalmistu přivedl na pokraj smrti (Ž 88,7–9). Ale i přesto, že autor vyslovuje ty nejodvážnější stížnosti, jeho nářek je jednoznačně aktem víry. Vždyť pokud Hospodin ve své svrchovanosti dovolil, aby do života jeho dítěte vstoupily problémy, je to zároveň on, kdo má moc obnovit blaho ztrápeného člověka.

Na prahu smrti si žalmista připomíná Boží milost, věrnost, spravedlnost a jeho zázraky (Ž 88,11–13). Navzdory pocitu, že je zasažen Bohem, žalmista na Bohu doslova lpí. Přestože trpí, nepopírá Boží lásku a ví, že je jeho jedinou záchranou. Žalmistovo volání ukazuje, že má zkušenost nejen s utrpením, ale že důvěrně zná i Boží milost. V jeho uvažování se utrpení a milost navzájem nevylučují.

Skutečnost, že Bůh dopouští utrpení a zároveň přináší záchranu a vysvobození, je projevem jeho svrchovanosti. Vědomí, že Bůh vládne a o všem ví, vzbuzuje naději. Když čteme Ž 88 ve světle Kristova utrpení, žasneme nad hloubkou jeho lásky, díky níž byl ochoten kvůli lidem i projít branou smrti.

Aplikace

Přemýšlej o Ježíšovi na kříži a o tom, co vytrpěl pro hříchy lidí. Jak by nám vědomí, že Bůh v Kristu trpěl mnohem více než kdokoli z nás, mělo pomoci zachovat si víru i v dobách bolesti a zkoušek?

KDE JE BŮH?

³Jako laň dychtí po bystré vodě, tak dychtí duše má po tobě, Bože! ³Po Bohu žízním, po živém Bohu. Kdy se smím ukázat před Boží tváří? ⁴Slzy jsou chléb můj ve dne i v noci, když se mne každý den ptají: „Kde je tvůj Bůh?“ (Ž 42,2-4)

Osobní studium

Co podle následujících textů způsobuje žalmistovi velkou bolest?

Ž 42,2-4

Ž 63,2

Ž 69,2-4

Ž 102,2-8

Žalmistu trápí osobní bolest i utrpení celého společenství. Zdá se však, že mnohem více ho znepokojuje zdánlivý Boží nezáměr o těžkosti jeho služebníků. Boží nepřítomnost pociťuje jako intenzivní žízeň v suché zemi (Ž 42,2-4; Ž 63,2) a smrtelnou úzkost (Ž 102,3-5). Žalmista se cítí vzdálen od Boha a přirovnává se k osamělým ptákům. „Podobám se pelikánu v poušti, jsem jak sova v rozvalinách, probdím celé noci, jsem jak ptáče, jež na střeše osamělo“ (Ž 102,7,8).

Zmínka o poušti zdůrazňuje pocit odloučení od Boha. „Ptáče, jež na střeše osamělo“, je pryč ze svého hnízda, mimo místa odpočinku. Žalmista volá na Boha „z hlubokých

vod“, které ho odnášejí, tone „v bahně hlubiny“ (Ž 69,2-4; Ž 130,1). Tyto obrazy vykreslují tísnivou situaci, ze které není úniku. Jedinou nadějí je Boží zásah.

Jak reaguje žalmista na zdánlivou nepřítomnost Boha?

Ž 10,13

Ž 22,2

Ž 27,9

Ž 39,13

Je pozoruhodné, že se žalmisté rozhodli nemlčet tváří v tvář Božímu mlčení. Neochvějně věří v modlitbu, kterou směřují k živému a milostivému Bohu. Bůh je přítomen, i když jeho přítomnost není vidět. Je to stále tentýž Bůh, který je slyšel v minulosti, a proto jsou si jisti, že je slyší i nyní.

Boží mlčení vede žalmisty k tomu, aby zkoumali sami sebe a v pokání a pokorných modlitbách hledali Boha. Vědí, že Bůh nezůstane tiše navždy. Žalmy ukazují, že komunikace s Bohem musí pokračovat bez ohledu na životní okolnosti.

Aplikace

Co se můžeme naučit z odpovědí žalmisty na zdánlivou nepřítomnost Boha? Jak se cítíš a jak jednáš v době, kdy se ti zdá, že Bůh mlčí? Co podporuje tvou víru?

„COŽ BŮH ZAPOMNĚL NA SMILOVÁNÍ?“

⁵Nutíš moje oči k bdění, jsem vzrušen a nejsem schopen slova. ⁶Myslím na dny dávnověké, na pradávna léta. ⁷V noci si připomínám, jak jsem na struny hrával, v srdci přemítám a duch můj hloubá: ⁸Zatvrdil se Panovník na věky věků? Nikdy už svou přízeň neprojeví? ⁹Je snad jeho milosrdenství pryč natrvalo? Nebude už mluvit v dalších pokoleních? ¹⁰Což Bůh zapomněl na smilování? V hněvu uzavřel zdroj svého slitování? (Ž 77,5–10)

Osobní studium

Přečti si Žalm 77. Čím autor prochází a jak na svou zkušenost reaguje?

Žalm 77 začíná prosbou o pomoc. Tato modlitba je plná nářku a bolestného vzpomínání na minulost (Ž 77,2–7). Celá bytost žalmisty se v trápení obrací k Bohu. Odmítá se nechat utěšit jakoukoli útěchou kromě té, která přichází od Boha.

Zdá se však, že vzpomínání na Boha zintenzivňuje žalmistovo utrpení. „Připomínám si Boha a sténám, přemítám a jsem na duchu skleslý“ (Ž 77,4). Hebrejsky *hamah*, „sténání“, často zobrazuje „hukot“ rozbouraných vod (Ž 46,4). Podobně je i celá bytost žalmisty ve stavu intenzivního neklidu.

Jak může uvažování o Bohu vyvolat tak silné pocity úzkosti? Série znepokojujících otázek prozrazuje příčinu žalmistova trápení (Ž 77,8–10): Změnil se Bůh? Může Bůh zradit svou smlouvu?

Výrazný kontrast mezi Božími spásnými skutky v minulosti a zdánlivou nepřítomností Boha v přítomnosti způsobuje, že žalmista se cítí být Bohem opuštěný. Pokud se Bůh změnil, pak žalmista nemá žádnou naději. Takový závěr se však snaží odmítnout.

Mezitím žalmista nemůže spát, protože ho Hospodin udržuje v bdělém stavu (Ž 77,5). Toto připomíná jiné biblické postavy, jejichž bdění Bůh využil k uskutečnění svých záměrů (Gn 41,1–8; Est 6,1; Da 2,1–3). Dlouhé bezesné noci vedou žalmistu k uvažování o Hospodinových skutcích vysvození v minulosti a dávají mu novou naději a nový pohled na situaci, v níž se ocitl (Ž 77,6.11).

Ujištění, které žalmista dostává od Boha, nespočívá ve vysvětlení podstaty jeho osobní situace. Jde spíše o potvrzení Boží věrnosti a důvěryhodnosti (podobně jako v příběhu Jóba). Žalmista dostává povzbuzení, aby očekával na Hospodina s vírou, že on je tentýž Bůh, který dělal zázraky v minulosti vyvoleného národa (Ž 77,12–19). Žalmista zároveň zmírňuje svůj postoj. Situaci už nevnímá tak, že ho Bůh opustil, ale že byl s ním, ačkoli jeho přítomnost nebyla zjevná: „Tvá cesta šla mořem, množstvím vod tvá stezka, aniž bylo znát tvé stopy“ (Ž 77,20). Žalmista vnímá Boží vedení dokonce i v situacích, kdy jeho přítomnost není lidským očím zřejmá. Žalmista vyznává, že Bůh je zároveň zjevený i skrytý, a tak chválí Hospodinovu tajemné a svrchované cesty.

Aplikace

Přemýšlej o době, kdy jsi naplno vnímal Boží působení ve tvém životě. Jak ti tato zkušenost může pomoci vyrovnat se s tím, když do tvého života přijdou problémy a trápení?

ABY SPRAVEDLIVÍ NEBYLI POKOUŠENI

“Proč bych se bál ve zlých dnech, když mě obklopují zvrhlí záškodníci, kteří spoléhají na své jmění a svým velkým bohatstvím se chlubí? “Nikdo nevykoupí ani bratra, není schopen vyplatit Bohu sám sebe. (Ž 49,6–8)

Osobní studium

Jakým zápasům čelili žalmisté?

Ž 37,1.8

Ž 49,6–8

Ž 94,3–7

Ž 125,3

V uvedených žalmech zaznívá nárek nad blahobytem bezbožných a zároveň pochybnosti, které tato skutečnost představuje pro spravedlivé. Nejenže se bezbožným daří, oni navíc někdy zcela otevřeně pohrdají Bohem a utlačují jiné. Citlivý věřící je v rozpacích. Neví, jak si má vysvětlit, že světu vládne „žezlo zvuile“ (Ž 125,3), zdá se, že „žezlo práva“ (Ž 45,7) selhává. Proč se tedy nevzdat a nepostavit se na stranu bezbožnosti?

Přečti si text Ž 73,1–20.27. Co pomáhá žalmistovi zvládnout pochybnosti a obtížné období? Jaký je konec svévolníků? (Viz také 1Pt 1,17.)

Ve chvílích, kdy se autor 73. žalmu zaměřoval na vítězící zlo, nedokázal se podívat na svět Božíma očima a vnímat celkový obraz událostí. Skutečnost, že právě zlu se daří, byla pro žalmistu zdrcující. Dopracoval se dokonce k přesvědčení, že víra je zbytečná.

Žalm 73 však ukazuje, že by bylo „směšné ignorovat, že celkovým shrnutím tohoto žalmu je jeho první verš: „Jak je Bůh dobrý k Izraeli, k těm, kdo jsou čistého srdce!“ (BUGENHAGEN, Johannes. *Reformation Commentary on Scripture*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2018, s. 11)

Žalmista se dostává do svatyně, na místo Boží svrchované vlády, a tam si připomíná, že ono každodenní utrpení (Ž 73,14) je jen částečným kouskem mozaiky. Měli bychom proto zaměřit pohled na „konec“, kdy bezbožní budou čelit Božímu soudu. Žalmista nakonec pochopil tuto pravdu ve svatyni a vyznal svou dřívější nerozumnost. Text ukazuje, že realitu lze pochopit pouze duchovním pohledem, nikoli lidskou logikou.

Aplikace

Přináší ti zaslíbení Božího soudu nad světem a nade všim jeho zlem útěchu i přesto, že mnoho zla nyní zůstává nepotrestáno? Proč?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečti si 56. žalm a kapitolu „Opravdová radost“ z knihy *Cesta k vnitřnímu pokoji* (SC 115–126; CVP 117–125).

Stejně jako žalmisté, klade si i Boží lid všech dob často otázku, jak vůbec může zpívat Hospodinovu píseň v „cizí zemi“. Naši víru ve svrchovanou Boží vládu často ovládnou (někdy velmi vážné) pochybnosti a my začneme uvažovat, zda je Bůh opravdu svrchovaným Vládce, zda má události pod kontrolou a zda je opravdu tak mocný a dobrý, jak o tom mluví Bible.

Písmo ukazuje, že součástí víry není jen důvěra a jistota, ale také nejistota a napětí. Hlavně tváří v tvář zlu a zdánlivé nepřítomnosti Boha mohou být někdy pochybnosti téměř nesnesitelné. Nejistota se však nikdy nesmí týkat Boha, jeho milujícího a spravedlivého charakteru a věrnosti. Přestože žalmisté prožívají ve vztahu k budoucnosti nejistotu, jejich víra v Boží neochvějnou lásku a věrnost zůstává pevná (Ž 36,6–11; Ž 89,3.9).

V tomto bychom měli následovat jejich příklad. „Napněte všechny své síly a dívejte se vzhůru k nebesům, ne dolů na své potíže, pak na své cestě nikdy nezeslábnete. Brzy uvidíte za mraky Ježíše, jak nabízí svou ruku, aby vám pomohl. Jediné, co tehdy potřebujete udělat, je v upřímné důvěře mu podat svou ruku a nechat se vést. Budete-li Ježíši důvěřovat, získáte prostřednictvím víry i naději.“ (5T 578.579)

Chvilé, kdy Bůh „skrývá svou tvář“, nemusí oslabit účinnost modlitby. Naopak tyto příležitosti způsobují, že žalmisté zkoumají sami sebe, připomínají si úžasné Boží skutky spasení a hledají Boha v pokání a pokorné modlitbě (Ž 77,11–13; Ž 89,47–53). „Véra se posiluje prostřednictvím zápasu s pochybnostmi a protivenstvími. Zkušenosti získané v těchto zkouškách mají větší hodnotu než ty nejdražší šperky.“ (3T 555)

Otázky k rozhovoru

1. *Jaké napětí prožívali žalmisté tváří v tvář zlu? Čelili jste podobným pochybnostem? Jak jste se s nimi vypořádali? Jak dnes, v době neklidu a nestability všeho, udržujete svou víru?*
2. *Kde bychom měli hledat odpovědi, když je naše víra v Boha zkoušena? Jak mohou naši víru ovlivňovat lidé, kteří procházejí utrpením a zpochybňují přitom Boží dobrotu a moc?*
3. *Jak byste odpověděli na běžnou otázku, proč je na světě tolik zla, když svět stvořil a udržuje všemocný Bůh lásky? Jak nám pomáhá myšlenka velkého sporu odpovědět na tuto otázku?*